

การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
Accounting quality development of community hospital Kalasin Provincial Public
Health Office.

(Received: April 17,2024 ; Revised: April 27,2024 ; Accepted: April 28,2024)

จุฑารัตน์ จังโกฏี¹
Jutharat Jangkote¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์และการพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน มกราคม 2567 ถึง เดือน มีนาคม 2567 รวม 3 เดือน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 17 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สรุปลผลการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ ได้แก่ งบการเงินของโรงพยาบาลชุมชน ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 17 แห่ง ประกอบด้วย 5 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 สินทรัพย์ หมวดที่ 2 หนี้สิน หมวดที่ 3 ทุน หมวดที่ 4 รายได้ หมวดที่ 5 ค่าใช้จ่าย มีความถูกต้องปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 98.63 ปีงบประมาณ 2565 ร้อยละ 99.66 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 1.03 และผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ มีการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านบัญชี เพื่อให้บริการเงินมีความถูกต้องครบถ้วน ของโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 17 แห่ง ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดย มีการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและผู้เกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่ข้อมูลบัญชี มีการกำหนดเงื่อนไขในการส่งรายงานให้มีความชัดเจน ทันทเวลา มีระบบเฝ้าระวังความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากโปรแกรมบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน

คำสำคัญ : คุณภาพบัญชี โรงพยาบาลชุมชน

Abstract

This study was Action Research with the objective of studying the accounting quality of community hospitals under the Kalasin Provincial Public Health Office and developing the accounting quality of community hospitals under the Kalasin Provincial Public Health Office. The study period was between January 2024 and March 2024, a total of 3 months. The sample group included accountants of 17 community hospitals under the Kalasin Provincial Public Health Office. The tools used to collect data include summarizing operating results, Knowledge exchange and group interviews. Analyze data by content analysis, frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that the results of quantitative work included financial statements of community hospitals. Under the jurisdiction of the Kalasin Provincial Public Health Office, there are 17 locations, consisting of 5 categories as follows: Category 1 Assets, Category 2 Debts, Category 3 Capital, Category 4 Income, Category 5 Expenses, accurate for fiscal year 2021, 98.63 percent, fiscal year 2022, 99.66 percent. An increase of 1.03 percent from fiscal year 2021 and the achievement of qualitative work. The quality of accounting information is developed so that the financial statements are accurate and complete. of 17 community hospitals under the Kalasin Provincial Public Health Office, with potential

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

development to enhance knowledge and understanding Organize a forum to exchange knowledge Lessons learned from accounting practitioners and those involved in importing accounting data. Conditions for submitting reports are set to be clear and timely. There is a system to monitor errors that will occur from the current accounting program.

Keywords: accounting quality, community hospital

บทนำ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ดำเนินการให้บริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุข กำกับดูแล ประเมินผล และสนับสนุน การปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ และมีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานสาธารณสุขให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง พัฒนาระบบสารสนเทศ งานสุขศึกษาและการสื่อสารสาธารณะ ด้านสุขภาพ ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์และในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของการกำกับ ดูแล ประเมินผล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย¹ ส่วนหนึ่งที่สำคัญก็คือการบริหารการเงินและการคลังเป็นเรื่องต้องเกี่ยวข้องกับงานหลายด้านซึ่งต้องใช้ความรู้หลายสาขา เช่น การงบประมาณ (Budgeting) การรับ-จ่ายและการเก็บรักษา (Treasury Management) การบริหารภาษีอากร (Tax Administration) การบริหารหนี้ (Debt Administration) โดยจะต้องนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการจัดทำบัญชีไปใช้ในการบริหารงานด้านการเงินและการคลัง รวมทั้งการบริหารงานอื่นๆ การเงินการบัญชีและการกำหนดหลักการบัญชีภาครัฐถูกควบคุมโดยรัฐบาลเป็นนโยบายสำคัญในการใช้จ่ายเงินงบประมาณและยังเป็นการควบคุมทรัพยากรภาครัฐทำให้ทราบต้นทุนที่แท้จริงในการใช้ทรัพยากร สถานะทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน ความเป็นสากล และโปร่งใสของข้อมูลทางบัญชี การตัดสินใจของผู้บริหารด้วยการ

ใช้ข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพมากขึ้นทั้งในระดับหน่วยงานและระดับประเทศ ดังนั้นข้อมูลทางบัญชีจึงมีความสำคัญมากในการที่จะต้องมีการพัฒนาข้อมูลทางบัญชีให้มีคุณภาพการจัดทำให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการวางแผนได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา เกิดประโยชน์สูงสุด^{1,2}

ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายการจัดทำบัญชีภาครัฐ โดยมีโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดที่ต้องกำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนงานด้านบัญชี จำนวน 17 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลแม่ข่าย (M2) หมายถึง โรงพยาบาลชุมชนขนาด 120 เตียงขึ้นไป จำนวน 4 แห่ง คือ โรงพยาบาลยางตลาด โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุฉินารายณ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชกุมลาไสย โรงพยาบาลชุมชนขนาดใหญ่ (F1) หมายถึง โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 90-120 เตียง จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลหนองกุงศรี โรงพยาบาลชุมชนขนาดกลาง(F2) หมายถึง โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30-90 เตียง จำนวน 10 แห่ง คือ โรงพยาบาลนาแก โรงพยาบาลร่องคำ โรงพยาบาลเขาวง โรงพยาบาลห้วยเม็ก โรงพยาบาลสหัสขันธ์ โรงพยาบาลคำม่วง โรงพยาบาลท่าคันโท โรงพยาบาลห้วยผึ้ง โรงพยาบาลนาคู และโรงพยาบาลสามชัย โรงพยาบาลชุมชนขนาดเล็ก(F3) หมายถึง โรงพยาบาลชุมชนขนาด 30 เตียง คือ โรงพยาบาลฆ้องชัย และโรงพยาบาลดอนจาน³

จากการดำเนินการในปีงบประมาณ 2564 ข้อมูลทางบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 17 แห่ง มีผลคะแนนจากการตรวจสอบคุณภาพบัญชี

ณ 30 กันยายน 2564 พบว่ามีความถูกต้องตามเกณฑ์เพียงร้อยละ 98.63 ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพทางการบัญชีให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 100 % จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการจัดทำบัญชีพบปัญหา ดังนี้ 1) การบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ตามคู่มือบัญชี กรอบการบันทึกบัญชี หรือนโยบายบัญชี 2) การส่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่ามาบันทึกบัญชีมีความล่าช้า ไม่ถูกต้อง 3) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปที่ใช้บันทึกบัญชีในปัจจุบันใช้งานมานานไม่มีการพัฒนาทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการนำข้อมูลเข้าบันทึกบัญชีไม่สามารถออกรายงานในบางรายงาน จะต้องดำเนินการในระบบ Manual 4) ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการจัดทำบัญชีภาคสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขมีความซับซ้อนกว่าหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ สุปรานี บัวขาว ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ซึ่งพบปัญหาในการปฏิบัติงาน เช่น การเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลระบบจ่ายตรงค่ารักษาพยาบาล และการเบิกจ่ายตรงค่ารักษาพยาบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาการรับรู้เจ้าหน้าที่การคำนวณไม่เป็นไปตามนโยบายการรับรู้เจ้าหน้าที่การคำนวณเงินผิดพลาด การกำหนดสิทธิการรักษาไม่ชัดเจน การเรียกเก็บและติดตามทวงถามหนี้ซ้ำ หนังสือติดตามทวงหนี้ไม่ถึงมือผู้รับ เอกสารการเรียกเก็บหนี้ไม่ถูกต้องชัดเจน การจ่ายเงินค่าตอบแทน หรือ P4P ผิดคน การเบิกจ่ายค่าตอบแทนล่าช้า การวิเคราะห์รายงานผิดพลาด การส่งรายงานไม่ทันตามกำหนด การบันทึกบัญชีผิดพลาด เอกสารสำคัญสูญหายและได้รับเอกสารทางการเงินซ้ำ เป็นต้น สาเหตุอาจเกิดจากผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจและขาดประสบการณ์ในการ

ปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอหรือเปลี่ยนแปลงบ่อย⁴

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงได้ดำเนินการศึกษา การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือน มกราคม 2567 ถึง เดือน มีนาคม 2567 รวม 3 เดือน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

- 1.1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่มาของคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

- 1.2 การกำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไขคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

1.3 การดำเนินการตามการพัฒนาคุณภาพ
บัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

1.4 การสรุปถอดบทเรียนการพัฒนา
คุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ สรุปผลการดำเนินงาน การแลกเปลี่ยน
เรียนรู้และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และ
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการเสริมสร้างความ
รอบรู้ด้านบัญชี

2. การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาล
ชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
กาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

2.1 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่มา
ของคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 การกำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไข
คุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 การดำเนินการตามการพัฒนาคุณภาพ
บัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

2.4 การสรุปถอดบทเรียนการพัฒนา
คุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนในสังกัด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการ
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ในการ
วิเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาล
ชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
กาฬสินธุ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ผลการ
ดำเนินงานที่มาของคุณภาพบัญชี การกำหนด
ปัญหาและแนวทางแก้ไขคุณภาพบัญชี การ
ดำเนินการตามการพัฒนาคุณภาพบัญชีของ

โรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดกาฬสินธุ์ และการสรุปถอดบทเรียนการ
พัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลชุมชนใน
สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ของการพัฒนาคุณภาพบัญชีของ
โรงพยาบาลชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดกาฬสินธุ์

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาจริยธรรมการ
วิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาด้านการจัดทำ
บัญชีพบปัญหา ดังนี้

1.1 การบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ตามคู่มือ
บัญชี กรอบการบันทึกบัญชี หรือนโยบายบัญชี

1.2 การส่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่ามา
บันทึกบัญชีมีความล่าช้า ไม่ถูกต้อง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปที่ใช้บันทึกบัญชีในปัจจุบัน
ใช้งานมานานไม่มีการพัฒนาทำให้มีความ
คลาดเคลื่อนในการนำข้อมูลเข้าบันทึกบัญชีไม่
สามารถออกรายงานในบางรายงาน จะต้อง
ดำเนินการในระบบ Manual

1.4 ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีมีการ
เปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดความต่อเนื่องในการ
ปฏิบัติงาน เนื่องจากการจัดทำบัญชีภาคสุขภาพ
ของกระทรวงสาธารณสุขมีความซับซ้อนกว่า
หน่วยงานอื่น

2. ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ ได้แก่ งบ
การเงินของโรงพยาบาลชุมชน ในสังกัดสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 17 แห่ง
ประกอบด้วย 5 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 สินทรัพย์

หมวดที่ 2 หนังสือ หมวดที่ 3 พจนานุกรม หมวดที่ 4 รายได้
หมวดที่ 5 ค่าใช้จ่าย มีความถูกต้องปีงบประมาณ
2564 ร้อยละ 98.63 ปีงบประมาณ 2565 ร้อยละ
99.66 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ
1.03

3. ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ มีการ
พัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านบัญชีเพื่อให้บริการเงินมี
ความถูกต้องครบถ้วน ของโรงพยาบาลชุมชน
จำนวน 17 แห่ง ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุข
จังหวัดกาฬสินธุ์ โดย มีการพัฒนาศักยภาพ
เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดเวทีแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ ถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้าน
บัญชีและผู้เกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่ข้อมูลบัญชี มี
การกำหนดเงื่อนไขในการส่งรายงานให้มีความ
ชัดเจน ทันเวลา มีระบบเฝ้าระวังความผิดพลาดที่
จะเกิดขึ้นจากโปรแกรมบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาด้านการ
จัดทำบัญชี ดังนี้ 1) การบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ตาม
คู่มือบัญชี กรอบการบันทึกบัญชี หรือนโยบาย
บัญชี 2) การส่งข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มา
บันทึกบัญชีมีความล่าช้า ไม่ถูกต้อง 3) เครื่องมือที่
ใช้ในการปฏิบัติงาน โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปที่ใช้
บันทึกบัญชีในปัจจุบันใช้งานมานานไม่มีการพัฒนา
ทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการนำข้อมูลเข้า
บันทึกบัญชี ไม่สามารถออกรายงานในบางรายงาน
จะต้องดำเนินการในระบบ Manual 4) ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาด
ความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการ
จัดทำบัญชีภาคสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขมี
ความซับซ้อนกว่าหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับการ
การศึกษาของสุปราณี บัวขาว⁴ ได้ศึกษาการเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาล
หนองบัวลำภู ซึ่งพบปัญหาในการปฏิบัติงาน เช่น
การเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลระบบจ่ายตรงค่า
รักษาพยาบาล และการเบิกจ่ายตรงค่า
รักษาพยาบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่

เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาการรับรู้เจ้าหน้าที่การคำ
ไม่เป็นไปตามนโยบายการรับรู้เจ้าหน้าที่การคำการ
ทองเงินผิดพลาด การกำหนดสิทธิการรักษาไม่
ชัดเจน การเรียกเก็บและติดตามทวงถามหนี้ซ้ำ
หนังสือติดตามทวงหนี้ไม่ถึงมือผู้รับ เอกสารการ
เรียกเก็บหนี้ไม่ถูกต้องชัดเจน การจ่ายเงิน
ค่าตอบแทน หรือ P4P ผิดคน การเบิกจ่าย
ค่าตอบแทนล่าช้า การวิเคราะห์รายงานผิดพลาด
การส่งรายงานไม่ทันตามกำหนด การบันทึกบัญชี
ผิดพลาด เอกสารสำคัญสูญหายและได้รับเอกสาร
ทางการเงินซ้ำ เป็นต้น สาเหตุอาจเกิดจาก
ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจและขาด
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำนวนบุคลากรมี
ไม่เพียงพอหรือเปลี่ยนแปลงบ่อย และสอดคล้อง
กับการศึกษาของพนิตตา หงษ์คำ⁵ ได้ศึกษา
ประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังของ
โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู ปัญหาที่
พบได้แก่ ปัญหาความเสี่ยงทางการเงินได้แก่ การ
ขาดการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ด้าน
ประสิทธิภาพของการบริหารระบบการเงินการคลัง
ของโรงพยาบาลชุมชนที่เข้มงวด ขาดการ
ตรวจสอบในเชิงลึกด้านการจัดเก็บรายได้-
ค่าใช้จ่าย เป็นรายหมวด ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่
จะต้องดำเนินการอย่างรอบด้าน ทั้งในการเรียก
เก็บค่าบริการทางการแพทย์และผลลัพธ์สุขภาพ
โดยรวมที่ผู้บริหารและกรรมการบริหาร
โรงพยาบาลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ระบบการบริหารการเงินการคลัง ระเบียบ
กฎหมาย หลักเกณฑ์ต่างๆ และทำการวิเคราะห์
สถานการณ์และปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงทาง
การเงินเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวางแผน
ระบบการเงินของโรงพยาบาล

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการพัฒนา
ศักยภาพเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดเวที
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและผู้เกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่
ข้อมูลบัญชี มีการกำหนดเงื่อนไขในการส่งรายงาน
ให้มีความชัดเจน ทันเวลา มีระบบเฝ้าระวังความ

ผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากโปรแกรมบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน⁶ ส่งผลให้ งบการเงินของโรงพยาบาลชุมชน ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 17 แห่ง ประกอบด้วย 5 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 สินทรัพย์ หมวดที่ 2 หนี้สิน หมวดที่ 3 ทุน หมวดที่ 4 รายได้ หมวดที่ 5 ค่าใช้จ่าย มีความถูกต้องปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 98.63 ปีงบประมาณ 2565 ร้อยละ 99.66 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2564 ร้อยละ 1.03 และมีการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านบัญชีเพื่อให้การเงินมีความถูกต้องครบถ้วน ของโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 17 แห่ง ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและผู้เกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่ข้อมูลบัญชี มีการกำหนดเงื่อนไขในการส่งรายงานให้มีความชัดเจน ทันทเวลา มีระบบเฝ้าระวังความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากโปรแกรมบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน สอดคล้องกันกับการศึกษาของ ชฎาภรณ์ ชื่นตาสาตี เวชกามา เพ็ญแข สอาดยิ่ง⁷ ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเงินการคลังของโรงพยาบาล จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาพบว่า (1) การดำเนินงานด้านรายได้-ค่าใช้จ่ายจริง เทียบกับแผน ผ่านเกณฑ์มีรายได้น้อยกว่าแผนไม่เกินร้อยละ 5 มีค่าใช้จ่ายมากกว่าแผนไม่เกินร้อยละ 5 จำนวน 7 โรงพยาบาล (2) คุณภาพบัญชี และ (3) คุณภาพการบริหารการเงินการคลัง ผ่านเกณฑ์คะแนนการวัดได้ร้อยละ 80 ขึ้นไปจำนวน 8 โรงพยาบาล (4) ภาวะวิกฤติทางการเงินการคลัง ผ่านเกณฑ์ไม่วิกฤติระดับ 7 จำนวน 8 โรงพยาบาล และ (5) ต้นทุนบริการผ่านเกณฑ์ มีต้นทุนไม่เกินกลุ่มระดับบริการ จำนวน 7 โรงพยาบาล มีโรงพยาบาลผ่านทั้ง 5 เป้าหมายตัวชี้วัดจำนวน 4 โรงพยาบาล (ร้อยละ 44.44) คือ โรงพยาบาลยโสธร โรงพยาบาลคำเขื่อนแก้ว โรงพยาบาลกุ๊ดชุม และโรงพยาบาลไทยเจริญ คณะกรรมการบริหารการเงินการคลังโรงพยาบาลรับรู้เกี่ยวกับกิจกรรม

การบริหารการเงิน-การคลังทุกกิจกรรมและระดับมากร้อยละ 36.45 และ 51.40 เห็นด้วยทุกกิจกรรมและระดับมากร้อยละ 65.42 และ 19.63 มีการดำเนินงานบริหารการเงินการคลังระดับดีมากและดีร้อยละ 10.30 และ 38.30 พบว่าการรับรู้และความคิดเห็นของคณะกรรมการบริหารการเงินการคลังโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานบริหารการเงินการคลังโรงพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเงินการคลังส่งผลให้การบริหารงานการเงินการคลังของโรงพยาบาลมีคุณภาพในระดับหนึ่งและควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อที่คณะกรรมการบริหารการเงินการคลังจะนำความรู้ความเข้าใจไปบริหารจัดการการเงินการคลังให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุปราณี บัวขาว⁴ ได้ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่า ฝ่ายการเงินและบัญชี โรงพยาบาลหนองบัวลำภู ได้ทบทวนขั้นตอนการส่งรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ เสมียนในตึกผู้ป่วย ฝ่ายสวัสดิการสังคม คลังพัสดุ เวชระเบียน และศูนย์คอมพิวเตอร์และได้มีการสร้างแบบฟอร์มเพื่อใช้ในการคัดกรองรายงานประเภทต่างๆ เช่น ลูกหนี้คำรักษาพยาบาล รายได้คำรักษาพยาบาล เงินสด/เงินฝากธนาคาร รายได้อื่น ค่าใช้จ่าย การจัดเก็บเอกสาร วัสดุคงคลัง ที่ดิน อาคาร ค่าเสื่อมราคา และเจ้าหนี้/ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย เป็นต้น เพื่อให้รายงานมีความถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ ในการดำเนินงานที่ผ่านมาคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพบัญชี เขตสุขภาพที่ 8 ได้มีการตรวจสอบคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู และสรุปรายงานการตรวจสอบคุณภาพบัญชีหน่วยบริการ ปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ.2559 พบว่า มีหน่วยบริการที่เข้ารับการตรวจประเมินฯ จำนวน 86 แห่ง และฝ่ายการเงินและบัญชี โรงพยาบาล

หนองบัวลำภู สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หนองบัวลำภู มีผลการประเมินฯ อยู่ในระดับ A ตั้งแต่ปีพ.ศ.2557 ถึงปี พ.ศ.2559 ซึ่งในปัจจุบัน โรงพยาบาลหนองบัวลำภู มีผลการประเมินฯ อยู่ในลำดับที่ 8 จากหน่วยบริการทั้งหมด 86 แห่ง คะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 98.48 อยู่ในระดับ A ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำ บัญชีของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู เพื่อให้ผ่าน เกณฑ์การประเมินคุณภาพบัญชี เขตสุขภาพที่ 8 ตามหลักเกณฑ์การจัดทำบัญชีที่กระทรวง สาธารณสุขกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ในการพัฒนาคุณภาพบัญชีของโรงพยาบาล ชุมชนในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรมี การศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดทำบัญชี ค้น ข้อมูลและมีการพัฒนาศักยภาพเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอด บทเรียนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีและ ผู้เกี่ยวข้องในการนำเข้าสู่ข้อมูลบัญชี มีการกำหนด เงื่อนไขในการส่งรายงานให้มีความชัดเจน ทันทเวลา มีระบบเฝ้าระวังความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจาก โปรแกรมบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรส่งเสริมให้นำไปใช้กับงานประเภทอื่นที่ ลักษณะใกล้เคียงกันในโรงพยาบาลชุมชนในสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.(2560). รายงานคณะกรรมการพิจารณาปัญหาสถานะทางการเงินและปรับปรุงระบบ การเงินและบัญชีของหน่วยบริการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี.
2. กรรณิการ์ เงินทอง.(2567). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การเงินการคลังของโรงพยาบาล สังกัดสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสงคราม ปีงบประมาณ 2564 – 2566. วารสารวิจัยสุขภาพโรงพยาบาลและชุมชน.
3. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. (2564). รายงานสถานการณ์การเงินการคลังของโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัด กาฬสินธุ์. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เอกสารอัดสำเนา
4. สุปราณี บัวขาว.(2561). การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำบัญชีของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู. วารสารการแพทย์ โรงพยาบาลอุดรธานี. 26(1). 48-55
5. พนิดตา หงษาคำ.(2564). ประสิทธิภาพการบริหารการเงินการคลังของโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสาร โรงพยาบาลนครพนม. 8(3). 1-12
6. กองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ.(2561). เกณฑ์ประเมินด้านการเงินการคลัง 5 ด้านสู่ความเป็น Smart Hospital. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.
7. ชฎาภรณ์ ชื่นตา สาลี เวชกามา เพ็ญแข สอาดยิ่ง.(2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเงินการคลังของ โรงพยาบาล จังหวัดยโสธร. วารสารวิชาการสาธารณสุข. 26(2). 372-81